

Henryk Wiklak

Sierzchowy, gm. Cielądz, woj. skierniewickie, st. 1

Informator Archeologiczny : badania 22, 150-151

1988

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

uszkodzona figurka zwierzęcia znaleziona między kamieniami konstrukcji melioracyjnej. Ponadto luźno znaleziono silnie zniszczoną kulkę z wypalanej gliny(?) o wymiarach 29,5 x 25,8 mm będącą być może pociskiem ręcznej broni palnej.

Jednocześnie z eksploracją wykopów na całym terenie przyszłego budynku muzealnego prowadzono wiercenia świdrem geologicznym. Łącznie wykonano na tym terenie 721 odwierć. Stratygrafia przedstawiała się podobnie jak w wykonanych wykopach. Nie natrafiono na żadne ślady warstwy kulturowej, nie wydobyto zabytków.

Analizując zdjęcia lotnicze okolic Stębarka zwrócono uwagę na prostokątną "plamę" zaobserwowaną na północ od szosy Stębark-Grunwald. Wykonano tutaj 17 odwierć. Stwierdzono wyłącznie nawarstwienia naturalne.

W bieżącym roku prowadzono rozpoznanie okolic kościoła w Stębarku - teren cmentarza przykościelnego. W rejonie tym w latach 1958- 1959 założono 6 wykopów badanych przez ekipę prof. Rajewskiego. Wiercenia wykonane w 1988 r. (wykonano ich 270) nie wpłynęły na obraz znany z badań w latach 1958 -1959. Układ warstw (wiercono do ok. 150 cm) był w większości odwierć podobny. Poniżej darni występował brunatny piasek zawierający materiał przemieszany - fragmenty cegieł, zaprawy murarskiej oraz rozdrobnionych kości.

W 1988 r. kontynuowano nadzór nad pracami ziemnymi na Polach Grunwaldu w związku z licznymi działaniami budowlanymi.

Prace będą kontynuowane.

Puszczyczowo, woj. poznańskie, st. 8 - patrz okres wpływów rzymskich

Racibórz, woj. katowickie, Zamek-Ostróg - patrz późne średniowiecze

Reszel, woj. olsztyńskie, st. 2 - patrz późne średniowiecze

Rozdrażew, woj. kalskie - patrz późne średniowiecze

Sierzchowy, gm. Cielądz,
woj. skierniewickie
st. 1

Muzeum Ziemi Rawskiej

Badania prowadził dr Henryk Wiklak. Finansował WKZ w Skierniewicach. Pierwszy sezon badań. Cmentarzysko z XIV - XVIII w. i ślady osady późnośredniowiecznej.

Stanowisko położone jest w środkowej części wsi na niewielkim wzniesieniu przy kościele parafialnym, murowanym z I. połowy XVII w.

Według relacji mieszkańców tej miejscowości, już od dawna przy różnych pracach ziemnych w pobliżu kościoła odkrywane były "urny z prochami ludzkimi" i szkielety ludzkie. Ostatnio w 1967 r. podczas budowy drogi asfaltowej, tuż przy murze cmentarza przykościelnego odkryto i zniszczono wiele grobów ludzkich.

Wobec powyższych informacji i późniejszych odkryć przypadkowych, Wojewódzki Konserwator Zabytków w Skierniewicach podjął decyzję przeprowadzenia badań ratowniczo - wykopaliskowych celem ustalenia charakteru dotychczasowych odkryć i ich chronologii.

Przebadano łącznie teren o powierzchni 102 m². Wykopy były różnej wielkości: trzy z nich sondażowe (o wymiarach: a - 2x2,5 m, b - 2,5x2,5 m, c - 3x5 m) założono w obrębie cmentarza przykościelnego, a czwarty, szerokopłaszczyznowy o powierzchni 75 m² uplasowany został w ogrodzie parafialnym, od strony wschodniej kościoła.

W wykopach sondażowych odkryto kilkadziesiąt szkieletów ludzkich, zachowanych przeważnie fragmentarycznie i najczęściej na wtórnym złożu. Wykopy bowiem grobów młodszych poprzedziły tu pochówki starsze. Najlepiej zachowane zarysy jam grobowych należały do pochówków najmłodszych, pochodzących z XVII-XVIII w., w których często spotykało się resztki zmuszających desek trumiennech. Spośród tych pochówków na szczególną uwagę zasługują trzy groby: 19, 28 i 34. Groby 19 i 24 były pochówkami kobiecymi, w których zachowały się kolce z paciorków szklanych i drobne fragmenty delikatnych tkanin. W grobie natomiast 34 - męskim zachowały się buty skórzane z obcasami podobnymi podkówkami żelaznymi.

W wykopie natomiast szerokopłaszczyznowym odkryto jeden szkielet ludzki i słabo ryśującą się warstwę kulturową ze skupiskiem ułamków naczyń glinianych. Ceramika ta formą naczyń i ornamentyką nawiązywała jeszcze do ceramiki z III okresu wczesnośredniowiecznego, lecz techniką wykonania (cienkościennością, silnym obtaczaniem tocznierni oraz mocnym wypalem) wiąże się niewątpliwie z ceramiką późnośredniowieczną.

Cmentarzysko szkieletowe datować można na okres od XIV do XVIII stulecia a ślady osady należy odnieść do XIV w.

Badania nie będą kontynuowane.

**Słupsk
kościół św. Jacka**

P.P. Pracownia Konserwacji Zabytków
Oddział Konserwacji Architektury
Monumentalnej w Warszawie

Badania prowadził mgr Zdzisław Skrok. Finansował WKZ w Słupsku.
Pierwszy sezon badań. Krypta grzebalna.

Badania miały charakter ratowniczy w związku z planami przebudowy posadzki w kościele, której pierwszy etap doprowadził do ujawnienia zapomnianej dotychczas krypty. Jest to obiekt o wymiarach: 250 cm, szer. 150 cm, wys. 185 cm. W chwili odkrycia w całości wypełniony był gruzem ceglany. Po jego usunięciu stwierdzono istnienie warstwy kulturowej o miąższości 80-90 cm złożonej z ludzkich kości, fragmentów drewnianych trumien, szczątków ubiorów, drobnego gruzu ceglanoego i zaprawy wapiennej. Całość miała charakter wybitnie przemieszany, ani jeden szkielet nie zachował się w porządku anatomicznym, żadna trumna w całości.

Wstępne oględziny kości ludzkich pozwoliły stwierdzić, iż w krypcie pogrzebano w różnym czasie 6 lub 7 osób dorosłych obu płci, niewielkie zaś rozmiary pomieszczenia sprawiły, iż każdy kolejny pochówek prowadził do zniszczenia poprzedniego. Ostatni najmłodszy zniszczony został w wyniku prac porządkowych prowadzonych w okresie międzywojennym.

Na podstawie zachowanych szczątków odzieży i charakterystycznych fragmentów trumien, datę powstania krypty ustalić można na początek XVII w., współcześnie z prowadzoną w tym czasie przebudową kościoła św. Jacka na kaplicę zamkową, zaś okres jej funkcjonowania określić można na ok. 2,5 stulecia (do połowy XIX w.).

Sypniewo, woj. ostrołęckie - patrz wczesne średniowiecze

Szczecin - Stare Miasto Podzamcze - patrz wczesne średniowiecze

Szczecin - Stare Miasto - patrz późne średniowiecze

Toruń - patrz późne średniowiecze

**Toruń
Rynek Nowomiejski
Dawny zbor ewangelicki**

PP Pracownia Konserwacji Zabytków
Pracownia Archeologiczno - Konserwatorska Oddział w Toruniu

Badania prowadzili dr Jan Grześkowiak, mgr Mariusz Brochwicz, mgr Lidia Grzeszkiewicz - Kotlewska (autorka sprawozdania). Finansował MKZ w Toruniu. Badania sondażowe. Ratusz Nowomiejski (2 poł. XIV-XVII w.) i zbor ewangelicki (XVII-XX w.).

Badania o charakterze zwiadowczym ograniczyły się do trzech wykopów o łącznej powierzchni 61,3 m² wewnątrz budynku dawnego zboru ewangelickiego. Usytuowany on jest pośrodku Rynku Nowomiejskiego, w miejscu, gdzie według przekazów pisanych znajdował się ratusz, którego budowa została ukończona w 2 połowie XIV w. i funkcjonował do 1666 r., kiedy został zajęty przez gminę ewangelicką.

Największą, możliwą do osiągnięcia, głębokością wykopów było 3,95 m od powierzchni, co nie pozwoliło na dotarcie do calca, ani nawet na odsłonięcie fundamentów murów. Występujące w wykopach nawarstwienia układały się poziomo i niemal wszędzie pod warstwą płytek posadzkowych i podsypki, datowanych na XX w. zalegały warstwy gruzu ceglanoego z zaprawą wapienną i ziemią, datowaną na XIX w. Jedynym wyjątkiem są nawarstwienia w wykopie Ic, gdzie pod płytkami chodnikowymi i szlichtą betonową zalega warstwa ziemi z gruzem cegla-